

IGAZSÁGÜGYI MINISZTER

Iktatószám: XX-AJFO/58/.../2017
Hivatkozási szám: III/200/2017

alkotmánybíró részére

Alkotmánybíróság

Budapest

Tárgy: a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény 112. § (1) bekezdésének alkotmányossági vizsgálata

Tisztelt Alkotmánybíró Úr!

A tárgybeli ügyben az eljáró bíró az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontja, illetve az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény 25. § (1) bekezdése alapján az előtte fekvő ügyben alkalmazandó jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjának vizsgálatát kérte. A támadott rendelkezés a nemzeti felsőoktatásról szóló 2011. évi CCIV. törvény (a továbbiakban: Nftv.) 112. § (1) bekezdése, amelynek konkrét ügyben releváns előírása szerint a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény (a továbbiakban: régi Fot.) alapján megkezdett képzéseket – folyamatos képzésben – 2016. szeptember 1-jéig lehet változatlan szakmai követelmények, változatlan vizsgarend keretében, változatlan oklevél kiadásával befejezni. *„Azok hallgatói jogviszonyát, akik e határidőig nem szerezték meg végbizonyítványukat, e dátummal meg kell szüntetni.”*

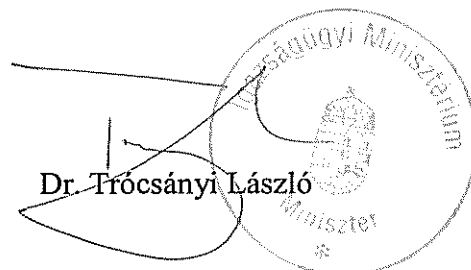
Az indítványozó álláspontja szerint az Nftv. fenti rendelkezése a visszaható hatály tilalmába ütközik, ezáltal sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság és az abból következő jogbiztonság követelményét. Érvelése szerint a jogalkotó egy korábban létrejött jogviszonyba visszamenőlegesen avatkozott be azzal, hogy előírta a hallgatói jogviszony megszüntetését, ha a hallgató a tanulmányi követelményeket meghatározott időpontig nem teljesíti.

Az ügyben 2017. február 13-án kelt végzését köszönettel fogadtam, az abban foglalt, az Igazságügyi Minisztérium hatáskörébe tartozó kérdésekkel kapcsolatos álláspontomról a melléklet szerint tájékoztatom.

Budapest, 2017. március „14”

Tisztelettel:

Dr. Trócsányi László

Az indítvány központi elemét a felsőoktatásban való részvétel szabályozási környezetének változása és a jogbiztonságból fakadó követelmények, illetve ezek egymáshoz való viszonya képezi. A továbbiakban ennek az absztrakt – a folyamatban lévő bírósági ügy érdemétől elválasztható – kérdésnek a megválaszolására törekszem. Álláspontom kialakítása során figyelemmel voltam a Kormány tagjainak feladat- és hatásköréről szóló 152/2014. (VI. 6.) Korm. rendelet 59. § (1) bekezdése szerint a felsőoktatás szabályozása kapcsán hatáskörrel rendelkező Emberi Erőforrások Minisztériumának (a továbbiakban: EMMI) szakmai véleményére is. A jelen válaszban nem érintett, de a témával összefüggő szakpolitikai kérdésekben az EMMI álláspontját tartom irányadónak.

1. A felsőoktatásban való részvétel szabályozási környezetéről

A korábbi Alkotmány 70/F. §-a rendelkezett a művelődéshez való jogról. E szakasz (2) bekezdése értelmében „*[a] Magyar Köztársaság ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező általános iskolával, képességei alapján mindenki számára hozzáférhető közép- és felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők anyagi támogatásával valósítja meg.*” Az Alapörvény XI. cikk (2) bekezdése ugyan változtatott a művelődéshez való jog értelmezésén a középfokú oktatás vonatkozásában, a felsőoktatásban való részvétel főszabályát azonban ez nem érintette; „*a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatás*”-ról rendelkezik. Ez az Alkotmányban, illetve az Alaptörvényben található fordulat egyértelművé teszi, hogy a felsőoktatásban való részvétel szabályozása az alap- és középfokú oktatás állami megszervezésénél érvényesítettetektől részben eltérő szempontokon alapul.

A felsőoktatásban való részvétel biztosítását az Alkotmánybíróság elsősorban mint állami kötelezettségvállalást értékelte, vagyis nem vezethető le, hogy „*bárminek alanyi joga volna arra, hogy az általa megjelölt felsőoktatási intézményben folytassa tanulmányait*” [32/2012. (VII. 4.) AB határozat; hasonlóképpen: 375/B/2001. AB határozat]. Az állam kötelezettsége pedig alapvetően abban áll, hogy mindenki számára – hátrányos megkülönböztetés nélkül – biztosítsa a művelődéshez való jog gyakorlásához szükséges szervezeti és jogszabályi feltételeket [32/2012. (VII. 4.) AB határozat; hasonlóképpen: 18/1994. (III. 31.) AB határozat].

Az Alkotmánybíróság az állam felsőoktatás vonatkozásában fennálló kötelezettségei kapcsán – egy tandíj bevezetésével összefüggő döntésében – a szabályozás irányairól a következőket állapította meg: „*Legyen szó az oktatási költségekhez való hozzájárulásról vagy tandíj bevezetéséről, az államnak figyelemmel kell lennie arra, hogy nem lehetetlenítheti el a megfelelő képességű személyek oktatásban való részvételét. Az állam ugyanis köteles olyan rendszert fenntartani, amely biztosítja az azonos képességű egyének számára az esélyegyenlőséget.*” [32/2012. (VII. 4.) AB határozat; hasonlóképpen: 28/2005. (VII. 14.) AB határozat]¹

Vagyis a felsőoktatás megszervezése során az állam kötelezettsége a feltételek olyan meghatározására terjed ki, amely az állampolgárok számára egyenlő feltételek mentén

¹ Ez a felfogás nyilvánult meg a 35/1995. (VI. 2.) AB határozatban, amely a felsőfokú oktatáshoz való jog szükségtelen és aránytalan korlátozásának minősítette, hogy az akkor hatályos szabályozás „*az előírt feltételeknek és követelményeknek megfelelő, de a közügyektől eltiltás büntetésének hatálya alatt álló személyt valamennyi felsőoktatási intézménytípusból, szakágazatból, képzési szintből és képzési formából általános érvénnyel*” kizárta.

biztosítja a felsőoktatásba való bekerülést, az oktatásban való részesülés tényleges lehetőségét.

Az 1976. évi 9. törvényerejű rendelettel kihirdetett, az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülésén, 1966. december 16-án elfogadott Gazdasági, Szociális és Kulturális Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya 13. Cikk 2. pontja is a hozzáférhetőségre helyezi a hangsúlyt:

„Az Egyezségokmányban részes államok elismerik, hogy e jog teljes megvalósítása érdekében:

(...)

c) a felsőoktatást teljesen egyenlő feltételekkel a képesség alapján mindenki számára hozzáférhetővé kell tenni (...).”

A felsőoktatás szabályozása során a jogalkotó számos releváns szempont közötti egyensúly megteremtésére törekedett. A régi Fot. indokolása három alapvető elemet tartalmazott: a.) a tanítás, a tanulás, a tudományos, a művészeti élet szabadsága; b.) a Kormány felelőssége az oktatás fejlesztéséért és feltételeinek biztosításáért; c.) az állam ama kötelezettségvállalása, hogy képességei alapján mindenki számára hozzáférhetővé teszi a felsőfokú képzést, és hogy ehhez anyagi támogatást nyújt.

Ez a törvény 1993. szeptember 1-jén lépett hatályba, és a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény (a továbbiakban: új Fot.) helyezte hatályon kívül 2006. március elsejével. Az új Fot. céljaként a tanítás és a tanulás alkotmányos jogának érvényesüléséhez szükséges jogi garanciák megteremtését tűzte ki, hangsúlyozva, hogy *„[a] tanuláshoz való jog alapján a Magyar Köztársaság minden állampolgárának joga, hogy igénybe vegye a felsőoktatás által nyújtott szolgáltatásokat, feltéve, hogy képességei alkalmassá teszik a felsőfokú tanulmányokra.”*

Ezen célkitűzéseket pontosította és bővítette a 2012. január 1-jén hatályba lépett, az új Fot.-ot felváltó Nftv., amelynek 1. § (1) bekezdése a felsőoktatás színvonalának emeléséhez, a versenyképes tudás átadásához és megszerzéséhez szükséges feltételrendszer megteremtését, illetve az Alaptörvény X. cikk (3) bekezdése által meghatározott keretek között a nemzeti felsőoktatási intézményrendszer működésének biztosítását tűzte ki célul.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a felsőoktatás szabályozása során a jogalkotó mindvégig kiemelt célként kezelte – az alkotmányos és nemzetközi kötelezettségekkel összhangban – a felsőoktatásban való részvétel lehetőségének széles körű biztosítását.

A fenti megállapításokból a contrario az is következik, hogy a felsőoktatás megszervezésével, a tanulmányok és a hallgatói jogviszony szabályozásával kapcsolatban – a jogalkotással és az alapvető jogok tiszteletben tartásával kapcsolatos általános követelmények tiszteletben tartása mellett – az állam szélesebb mérlegelési jogkörrel rendelkezik.

Ennek során az állam a művelődéshez való jog minél teljesebb körű érvényesítése érdekében rendszeresen felülvizsgálja a felsőoktatás szabályozási környezetét: új képzési formák kerülnek bevezetésre, illetve megszűnnek már meghaladott, Magyarország nemzetközi kötelezettségeivel nem, vagy kevéssé egyeztethető, korábban alkalmazott képzési rendszerek.

A képzési követelmények folyamatos változásában, korszerűsítésében is tetten érhető a korszerű tudás átadására való törekvés, amely a szabályozó szándékai szerint – összhangban a

hallgatóknak a munkavégzés során is hasznosítható tudás megszerzésére való igényével – a modern ismeretek, tartalom és piacképes ismeretek elsajátítását szolgálja.

Az állam szabályozási kötelezettsége arra is kiterjed, hogy a korábbi tanulmányokra tekintettel kibocsátásra kerülő közokirat, az oklevél a kibocsátás időpontjára vonatkozóan valós és használható ismeretek elsajátítását igazolja, így az új képzési rendszerek bevezetése a korábbi képzésekről való áttérés lehetőségének a szabályozását, majd e képzések megszüntetésével, kifuttatásával a tanulmányok lezárásának az előírását feltételezi.

2. Az átmeneti rendelkezésekről

A konkrét ügyben olyan hallgató jogviszonyáról van szó, amely a régi Fot. alapján jött létre, ezért szükséges a felsőoktatási törvények átmeneti rendelkezéseinek áttekintése.

A jogalkotó által követett megoldás összhangban van az Alkotmánybíróság által a felsőoktatás rendszerszintű átalakítása kapcsán meghatározott követelményekkel: *„ha a jogalkotó valamely korábban, hosszú ideig fennálló és működő rendszerhez kapcsolódóan radikális változtatásokkal alapjaiban új rendszert vezet be, azt úgy [kell tennie], hogy az érintetteknek megfelelő idő álljon rendelkezésre a rendszer egészének, valamint a részletszabályoknak nem csak a teljes körű megismerésére, hanem azok megértésére és alkalmazásuk elsajátítására is”* [62/2009. (VI. 16.) AB határozat; 28/2005. (VII. 14.) AB határozat]. **Erre tekintettel állapított meg az új Fot. és az Nftv is. számos átmeneti rendelkezést azokra vonatkozóan, akik tanulmányaikat a régi Fot. alapján kezdték meg.**

Az új Fot. 152. § (4) bekezdése biztosította a hallgatók számára tanulmányaik változatlan képzési keretek közötti folytatásának lehetőségét: *„Az 1993. évi felsőoktatásról szóló törvény alapján megkezdett képzéseket - folyamatos képzésben - változatlan szakmai követelmények, változatlan vizsgarend keretében, változatlan oklevél kiadásával kell befejezni.”*

Ezt a szabályt az Alkotmánybíróság megvizsgálta, és a következőket állapította meg:

„A Fot. 152. § (4) bekezdése elvi jelleggel rögzíti, hogy a régi Fot. alapján megkezdett képzéseket - folyamatos képzésben - változatlan szakmai követelmények, változatlan vizsgarend keretében, változatlan oklevél kiadásával kell befejezni. Ebből következően a felsőoktatás lényeges tartalmi kérdéseit tekintve a régi Fot. hatálya alatt tanulmányokat kezdett hallgatókat nem éri hátrány; képzésük fő szabályai a korábbi szabályok alapján történik. Erre tekintettel a 2006 előtt tanulmányokat kezdett hallgatók művelődéshez való joga nem korlátozott.” [62/2009. (VI. 16.) AB határozat]

Az Nftv. 112. § (1) bekezdése szerint a régi Fot. alapján megkezdett képzéseket - **folyamatos képzésben - 2016. szeptember 1-jéig** lehet változatlan szakmai követelmények, **változatlan vizsgarend keretében, változatlan oklevél kiadásával** befejezni.

Azok hallgatói jogviszonyát, akik e határidőig nem szerezték meg végbizonyítványukat, e dátummal meg kell szüntetni. Azok a volt hallgatók, akik 2016. szeptember 1-jéig végbizonyítványt szereztek, 2018. szeptember 1-jéig tehetnek záróvizsgát.

Az e törvénynek az egyes, a felsőoktatás szabályozására vonatkozó törvények módosításáról szóló 2015. évi CXXXI. törvénnyel megállapított 112. § (5a) bekezdése hatálya alá tartozó volt hallgatókra e bekezdés szabályait alkalmazni kell, a 112. § (5a) bekezdése alapján a felsőoktatási intézmények által hozott döntéseket e bekezdésre tekintettel a volt hallgatók javára 2016. február 15-ig módosítani kell.

A módosításhoz fűzött jogalkotói indokolás a következőket tartalmazta:

„A rendelkezés meghatározza azokat a követelményeket, amelyek alapján a felsőoktatásról szóló 1993. évi LXXX. törvény és a felsőoktatásról szóló 2005. évi CXXXIX. törvény alapján megkezdett tanulmányaikat befejezhetik, illetve amelyek alapján a be nem fejezett képzéseket a felsőoktatási intézményben le kell zárni. A korábban megkezdett tanulmányokat a hallgatók mindezülig a hallgatói jogviszony létesítésekor érvényes rendelkezések szerint folytathatták. Azok, akik az 1993. évi felsőoktatási törvény szerint kezdték meg tanulmányaikat és még nem szereztek végbizonyítványt, azt a végbizonyítvány megszerzésétől számított öt éven belül kell, hogy befejezzék, azzal a kiegészítéssel, hogy akiknek e törvény hatálybalépésekor az öt év eltelt, legkésőbb 2016. szeptember 1-ig záróvizsgát kell tenniük.”

Hangsúlyozom, hogy a magyar jogban nem tekinthető egyedülállónak az Nftv. azon felfogása, hogy a tudás korszerűségének, piacképességének fenntartása érdekében a hallgatói jogviszony időtartama bizonyos korlátozásoknak vethető alá. Az új Fot. 60. § (4) bekezdése szerint például a tanulmányi és vizsgaszabályzat a záróvizsga letételét a végbizonyítvány kiállításától számított hetedik év eltelte után feltételhez köthette. Az Nftv. az addigi tapasztalatok alapján további megszorítást tartott indokoltnak a cél eléréséhez, így az 50. § értelmében a tanulmányi és vizsgaszabályzat a záróvizsga letételét a végbizonyítvány kiállításától számított második év eltelte után feltételhez kötheti, de a hallgatói jogviszony megszűnését követő ötödik év eltelte után záróvizsga nem tehető.

Az új Fot. 161. § (5) bekezdése előírta továbbá, hogy *„[a] hallgatói jogviszony megszűnésére vonatkozó rendelkezéseket alkalmazni kell azok tekintetében is, akik a hallgatói jogviszonyukat e törvény hatálybalépése előtt létesítették”*. Az új Fot. 76. § (2) bekezdés a) pontja szerint a tanulmányi és vizsgaszabályzatban, illetve a tantervben rögzített, a tanulmányokban való előrehaladással kapcsolatos kötelezettségek nem teljesítése esetén a felsőoktatási intézmény egyoldalú nyilatkozattal is megszüntetheti hallgatói jogviszonyát, azzal, hogy mind a 2005. évi CXXXIX. törvény, mind az Nftv. kizárólag az 1993. évi LXXX törvény alapján megkezdett képzések megszakítás nélküli folytatása – folyamatos képzés – esetén teszi lehetővé a régi rendszerű képzés fenntartását. Vagyis mind az új Fot., mind az Nftv. következetesen érvényesítette azt a jogalkotói felfogást, hogy **a hallgatói jogviszonyban biztosított jogok rendeltetésszerű gyakorlása a képzési követelmények teljesítésével és határozott időn belüli befejezésével jár. Ezzel a ténnyel a régi Fot. hatálya alatt tanulmányaikat megkezdő hallgatóknak törvényben szabályozott véghatáridő hiányában is tudatában kellett lenniük.**

3. A visszaható hatály tilalmáról

A visszaható hatályú jogalkotás alapvető fogalmi keretei az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság-klauzulából² és az annak részét képező jogbiztonság-fogalomból eredeztethetők.

Ez alapvetően azt követeli meg, hogy a „*jogszabályok a kihirdetésüket megelőző időre nézve ne állapítsanak meg kötelezettséget, illetőleg valamely magatartást visszamenőleges hatállyal ne minősítsenek jogellenesnek.*” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat [71]} Ennek a követelménynek a háttérében az a felfogás áll, hogy „*a magánszemélyek körülményeit hátrányosan érintő visszaható hatályú jogalkotás (vagyis a jogszabály kihirdetését megelőző időre való kötelezettség-megállapítás) a jogbiztonságot sérti, a jogalanyok ugyanis nem tudják magatartásukat a jog előírásaihoz igazítani.*” [32/2012. (VII. 4.) AB határozat]

A konkrét esetben azonban megállapítható, hogy az Nftv. 112. §-a a jövőre vonatkozóan meghatározott időpontra vetítve állapít meg véghatáridőt a régi Fot. alapján megkezdett tanulmányok lezárásához. Azaz, az Nftv.-ben foglalt követelmény nem visszaható hatállyal állapít meg kötelezettséget.

Hangsúlyozandó továbbá, hogy a jogbiztonság elve azt is megköveteli, hogy a hatályukat vesztett, de az átmeneti rendelkezések folytán alkalmazandónak minősített jogszabályok fokozatosan kivezetésre kerüljenek. Az ilyen jogviszonyok hosszú távra való fenntartása ugyanis megnehezítheti a jogrendszer átláthatóságát, és bizonytalanságot idézhet elő a jogalkalmazásban.

A hallgatói jogviszony általában vett célja, rendeltetése a képzési idő alatt történő korszerű ismeret és az azt igazoló oklevél megszerzése. A hosszú ideje hatályát vesztett képzési szabályok szerint fennálló hallgatói jogviszonyok esetében a korszerű és hatékony tudás-átadás lehetősége jelentősen korlátozott: egyes tantárgyak elsajátításának időpontja és az oklevél megszerzésének dátuma között jelentős változások zajlódhatnak le bármely képzési területen a tudomány ismert szintjében. Az új képzési rendszerek bevezetésekor az átmeneti rendelkezések, illetve a megváltozott szabályozásra történő felkészülési idő rendeltetése a tárgybeli ügy vonatkozásában a hallgatói jogviszony célját képező oklevél megszerzését biztosító hallgatói döntések előkészítése és meghozatala. Ezek a döntések képzési formától, teljesítménytől és személyes képességtől függően a tanulmányi kötelezettségek teljesítéséhez, a végbizonyítvány felkészülési időn belüli megszerzéséhez, vagy egyéni hallgatói helyzet függvényében az újabb rendszerű képzésben való átvétel kezdeményezéséhez és a képzésnek az újabb törvény által biztosított rendszerben történő folytatásához vezetnek.

Jelen esetben több mint egy évtizede hatályát vesztett jogszabály alapján fennálló jogviszonyok kerültek lezárásra.

Az a tény, hogy az érintett hallgatók másképpen jártak volna el tanulmányi kötelezettségeik teljesítése kapcsán, ha ez a véghatáridő eleve adott lett volna, az Nftv.

² Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság klauzula szövegszerűen megegyezik a korábbi Alkotmány 2. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezéssel. {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat [59]}

szabályának megítélése kapcsán alkotmányjogilag nem releváns. A visszaható hatály tilalma kapcsán az Alkotmánybíróság hangsúlyozta: „[ö]nmagában az, hogy az állampolgárok másként cselekedtek volna, ha előre láthatták volna a jogszabály módosítását, nem ad módot a jogbiztonság címén az alkotmányellenesség megállapítására. A visszaható hatályú jogalkotás tilalmának ilyen kiterjesztő értelmezése alkotmányjogilag indokolhatatlan” {3146/2015. (VII. 24.) AB határozat [8]; 13/2015. (V. 14.) AB határozat [52]; 55/1994. (XI. 10.) AB határozat}. A megállapított véghatáridő különösen méltányosnak tekinthető annak figyelembe vételével, hogy az érintett hallgatók legalább 11 évvel a megadott időpont előtt kezdték meg tanulmányaikat.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében „[a] visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmába ütközés vizsgálatánál az Alkotmánybíróság főszabályként abból a tételből indult ki, hogy valamely jogszabály nem csupán akkor minősülhet a visszaható hatályú jogalkotás tilalmába ütközőnek, ha a jogszabályt a jogalkotó visszamenőlegesen léptette hatályba, hanem akkor is, ha a hatálybaléptetés nem visszamenőlegesen történt ugyan, de a jogszabály rendelkezéseit - erre irányuló kifejezett rendelkezés szerint - a jogszabály hatálybalépése előtt létrejött jogviszonyokra is alkalmazni kell.” {1/2016. (I. 29.) AB határozat [55]}

Ebben a vonatkozásban azonban esetről esetre vizsgálandó a jogviszonyok jellege: közjogi vagy magánjogi, folyamatban levő vagy már teljességbe ment vagy rövid-, hosszú távúak esetleg tartósak. {8/2016. (IV. 6.) AB határozat [56]}

Az Alkotmánybíróság több határozatában utalt arra, hogy „[a] jogbiztonság és a szerzett jog alkotmányos védelme nem értelmezhető akként, hogy a múltban keletkezett jogviszonyokat soha nem lehet alkotmányos szabályozásokkal megváltoztatni.” [515/B/1997. AB határozat; 1011/B/1999. AB határozat; 495/B/2001. AB határozat] „Nem sérti a jogbiztonság követelményét a jogosultság feltételeinek jövőre vonatkozó olyan átalakítása sem, amely a jövőbeni jogosultak számára esetleg hátrányos következményekkel jár.” [29/2011. (IV. 7.) AB határozat]

Ennek során arra a követelményre kell tekintettel lenni, hogy az Alaptörvény valamely más rendelkezése (pl.: a diszkrimináció tilalma), vagy valamely alapvető jog sérelmet nem szenvedhet. Amennyiben ez biztosított, pusztán a fennálló jogviszonyokba történő beavatkozáson alapuló, a jogállamiság-klausulára visszavezethető sérelem alaptörvényellenességet nem eredményez. {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat [60], hasonlóképpen: 174/B/1999. AB határozat}³

A jogalkotó által választott megoldás magát a tartós jogviszonyt alakítja a jövőt illetően a megváltoztatott jogi rendelkezésekkel; az adott jogviszonyokon belül már végbement, lezárt, beteljesedett jogi cselekményeket nem érinti. Az Nftv. és a kapcsolódó rendelkezések,

³ Ezt a felfogást követte az Alkotmánybíróság például a vállalkozások működésével kapcsolatosan, amikor a tankönyvjegyzékre való felvétel jövőre nézve szóló korlátozását és a le nem zárt tankönyvvé nyilvánítási eljárások megszüntetését nem találta alaptörvény-ellenesnek {3024/2015. (II. 9.) AB határozat [24]}, vagy amikor a reklámtáblák közúti elhelyezésére vonatkozó szabályrendszert vizsgálta. Utóbbi döntésében megállapította, hogy a vonatkozó jogszabályi környezet „egyszer meghozott szabályai nem keletkezhetnek módosíthatatlan jogokat, az egyszer kialakított feltételrendszer nem tekinthető megváltoztathatatlanoknak. Amennyiben a jogalkotó mérlegelésének eredményeképpen a szabályozás módosul, e változás - megfelelő felkészülési idő biztosítása mellett - a már kihelyezett reklámokra is vonatkozhat, s e tény nem minősül visszaható hatályú jogalkotásnak.” {3208/2013. (XI. 18.) AB határozat [60]}

továbbá a tanulmányi és vizsgaszabályzat ugyanis arra is lehetőséget biztosít, hogy a korábbi képzés keretében szerzett kreditpontokat elismertesse, beszámíttassa, ezáltal az új hallgatói jogviszonya alapján megkezdett képzés időtartamát lerövidítheti.

Az Nftv. támadott rendelkezése csak a képzés folyamatos képzésben történő, változatlan feltételek mentén történő befejezését korlátozza. Hangsúlyozandó azonban, hogy **az érintett szabály nem zárja el a hallgatót a felsőoktatásban való részvételtől, mivel a jogszabályi környezet lehetővé teszi számára, hogy újra hallgatói jogviszonyt létesítsen, immár a hatályos rendelkezések alapján, a hatályos képzési és kimeneti követelmények figyelembevételével.** 2016. szeptember 1-jét követően napjainkig az Nftv. jelenleg hatályos 49. § (5)-(7) bekezdése alapján – a hallgatói jogviszony megszűnését követően is – továbbra is lehetősége van újabb felvételi vizsgát követően a korábban teljesített tanulmányok elismertetésére és tanulmányainak folytatására.

4. Összegzés

Az Nftv. támadott rendelkezése nem ütközik a visszaható hatály tilalmába, mert nem határoz meg a jogszabály kihirdetését megelőző időre kötelezettséget, hanem egy tartós jogviszonyban fennálló kötelezettség teljesítésének határidejét konkretizálja. A jogalkotó a régi Fot. alapján létesült hallgatói jogviszonyok megszűnésének véghatáridejét a tartós jogviszonyok alakítására vonatkozó alkotmánybírósági gyakorlat és a felsőoktatásban való részvételhez fűződő jogok tiszteletben tartása mellett állapította meg.

Minderre tekintettel az Nftv. 112. § (1) bekezdésben foglalt szabály nem sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó követelményeket; az indítványt ezért elutasítandónak tartom.